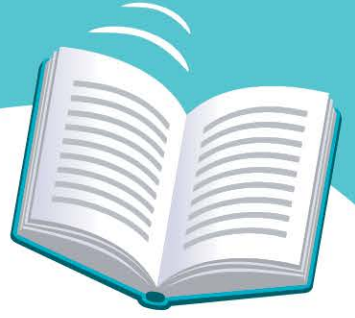

Niyazi Şimşek

Okuduğunu Anlama ve Dil Becerileri

Metin Kâşifleri

JUNIOR
MASTER

**Okuduğunu Anlama ve
Dil Becerileri / Metin Kâşifleri**

Yayın Yönetmeni

Nihan HAYAR

Yayına Hazırlayan

Niyazi ŞİMŞEK

Editör

Őeyma ARSLAN

Proje DanıŐmanı

Buket MORALAR

ISBN: 978 - 625 - 6537 - 94 - 1

Eski Turgut Özal Cad. No: 22/101 - 34490

BaŐakŐehir / İSTANBUL

Telefon: (0212) 572 20 00 Fax: (0212) 572 19 49

Yayıncı Sertifika No: 49697

Baskı - Mücellit

Piamat Sanayi DıŐ Ticaret A.Ő.

Matbaa Sertifika No: 72135

Bu eserin yayım hakkı; Okyanus Basım Yayın Tic. AŐ'ye aittir.
İzinsiz kopya edilemez, çoğaltılamaz, kısmen de olsa yayımlanamaz.

İçindekiler

Topraktan Bir Masal.....	5
Tavuk - Yumurta	10
(.....) Başlığı siz belirleyiniz.	16
Caretta Caretta	20
Küçük Kiraz Ağacı	26
Bebeğim Ben	32
Tekerlemelerin Eğlenceli Dünyası	38
Cümlelerden Metin Oluşturma	43
Güzel Kedi Yavrusu	44
Suyun Yolculuğu	50
Kibirli Tilki	54
Uçurtma Festivali	60
Parçalardan Metin Oluşturma	65
Tavus Kuşu ile Serçe	67
Kitabım	72
Can Kardeşim Kitap	73
Yaşlı Ağaç	75
Uçan Arabalar Gerçek Oluyor!	81
Mimar Sinan	85
Karıncanın Hayali	90
Küllerden Oluşan Ada	95
Çocuk ve Ağaç	102
Buz Kralığının Gizemli Sakinleri	106
Metinleri Karşılaştırma	112
Anadolunun Özgür Ruhları	116
Diele Balıkçısı	122
Ayşe Öğretmen	128
Sabah	133
Selin'in Güncesi	138
Görsel Okuma	142

Ön Söz

Okuma anlama ve dil becerileri, öğrenme sürecinde önemli rol oynar. Bu becerileri kalıcı olarak öğrenmek için ezberden kaçınmalıyız. Ezberlediğimiz bilgileri çabuk unuturuz. Bilgilerimizin kalıcılığı, okuduklarımızın eksiksiz ve doğru anlaşılması ile mümkündür.

Okuduğumuz metni anlamak için var olan bilgilerimizi kullanırız. Ön bilgilerimizle metinden öğrendiklerimizi karşılaştırır, sentez yaparak yeni bir düşünceye ulaşırız. Böylece, metnin vermek istediği düşünceleri anlarız.

Basit metinlerde anlam kolay ortaya çıkar. Fakat iyi hazırlanmış metinlerde anlam değişik boyutlar kazanabilir. Bu yüzden metni incelerken içerdiği anlamı doğru belirlemeliyiz. Metnin mesajlarını, ne anlatıldığını ve önemli fikirleri doğru anlamalıyız.

Okuduğunu anlama üç kategoride incelenebilir:

1. Basit anlama:

Bilginin yerini belirleme, bilgi toplama, olaydaki karakterleri tanıma, olayın aşamalarını ve yerini belirleme, yönergeleri izleme gibi beceriler gerektirir.

2. Yorumlayıcı anlama:

Metnin konusunu ve ana fikrini bulma, metnin mesajlarını belirleme, önemli fikirleri seçme, özetleme, yazarın amacını ve düşüncesini belirleme, çıkarımda bulunma, bilgileri karşılaştırma, okuduğunu yeniden yapılandırma, ileriye yönelik tahminde bulunma, önemli ve ilgili olanı belirleme, ortamı başka ortamla karşılaştırma, ima edileni anlama gibi beceriler gerektirir.

3. Sorgulayıcı anlama:

Metnin doğruluğunu, değerini, tutarlılığını ve yeterliliğini değerlendirme, yazarın amacını ve tavrını değerlendirme, konuyu ortam ve ilgililik yönünden değerlendirme, bilgi kaynaklarını değerlendirme, ortamda kullanılan dili değerlendirme gibi beceriler gerektirir.

Bu kitapta farklı metin türleri yer almaktadır. Metinler, yukarıdaki açıklama doğrultusunda, "Anlıyorum, Yorumluyorum" ve "Anlıyorum, Sorguluyorum" başlıkları altında incelenmiştir. Ayrıca, konuları destekleyici 18 adet özgün etkinlik hazırlanmıştır. "Kitapta, açık uçlu bazı soruların yanıtı öğrenciye bırakılmıştır. Diğer tüm soruların yanıtına kitabın sonundaki QR kodu okutarak ulaşabilirsiniz. Başarı sizinle olsun!

Niyazi ŞİMŞEK

Sizi Anadolu'nun kalbinde, Kütahya'nın şirin bir köyüne götüreyim. Burası, toprağın gizemli dönüşümü için, hayal gücünün ve el becerisinin buluştuğu bir yer... Evet, doğru tahmin ettiniz! Bu köy, Geleneksel Türk El Sanatlarının bir kolu olan çömlekçiliğin merkezlerinden biri...

Köyün arnavut kaldırım sokaklarında yürüyorsunuz. Bir evin penceresinden süzülen ışık ve toprak kokusu dikkatinizi çekiyor. Yaklaşıp kapıyı çalyorsunuz. Yaşlı, bilge bir ustayla karşılaşıyorsunuz. Gözlerindeki ışıltı, ellerindeki ustalık, sizi gizemli bir dünyaya davet ediyor: Çömlekçilik dünyasına!

Usta, size toprağın gizemli hikâyesini anlatıyor. Elleriyle sıradan bir toprağı nasıl canlandırdığını, ona nasıl hayat verdiğini gösteriyor. Çamur hâline gelen toprak, usta ellerde bir kâseye, bir bardağa, belki de fantastik bir ejderhaya dönüşüyor. Usta, çömlek çarkının ritmine kapılmış gibi, toprağa ruhunu katıyor.

Siz de Anadolu'nun bu gizemli dünyasına bir adım atıyorsunuz. Ustanın rehberliğinde, bir parça toprağı alıp şekillendirmeye başlıyorsunuz.

Elleriniz toprağa değdikçe onu hissediyorsunuz. Yaratıcılığınız parmaklarınızdan fıskırıyor ve hayalinizdeki çömleğe dönüşüyor.

Çömlekçiliğin sadece bir sanat değil, aynı zamanda geçmişle gelecek arasında bir köprü olduğunu anlıyorsunuz. Usta, size atalarımızın bu sanatı nasıl kullandıklarını, toprakla nasıl bağ kurduklarını anlatıyor. Siz de kendi eserinizle bu zincire bir halka ekliyorsunuz.

Çömlek yapımının her aşamasının bir macera olduğunu keşfediyorsunuz. Toprağı yoğurmak, çarkta şekillendirmek, süslemek ve fırında pişirmek... Her adımda yeni bir duygu yeni bir heyecan yaşıyorsunuz. Fırından çıkan ve emeğinizin ürünü olan çömleğe baktığınızda tarifsiz bir gurur ve mutluluk duyuyorsunuz.

Ve biliyorsunuz ki Kütahya'nın sihirli çömlekçilik dünyası sadece bir örnektir. Anadolu'nun her köşesi, kendine özgü çömlekçilik gelenekleriyle doludur. Her bölgenin toprak türü, süsleme teknikleri ve motifleri farklılık gösterir. Çömlekçiliği daha çekici daha gizemli hâle getiren de bu çeşitliliktir.

Niyazi Şimşek

ANLIYORUM, YORUMLUYORUM

Aşağıdaki soruları "Topraktan Bir Masal" metnine göre yanıtlayınız.

1 Metinde ne anlatılmaktadır?

.....

2 Metinde anlatılan olay nerede geçmektedir?

.....

3 Atalarımızın toprakla bağ kurduklarını kim söylemektedir?

.....

4 Çömlekçilik nasıl bir sanattır?

.....

5 Metnin ana fikri nedir?

.....

6 Metne göre aşağıdakilerden hangisi yanlıştır?

- A) Çömlekçilik, sabır ve emek gerektiren bir sanattır.
- B) Çömlekçi, toprağa saygı duyup, onu severek çalışmaktadır.
- C) Türkiye'de çömlekçilik yalnızca Kütahya'da yapılmaktadır.
- D) Her çömlek, özenle yapılmış bir sanat eseridir.

7 Metinde önemli gördüğünüz fikri kısaca belirtiniz.

.....

.....

8 Hangisi, yazarın bu metni yazma amaçlarından biri değildir?

- A) Anadolu'nun sanat yönünden zenginliklerini belirtmek
- B) Geleneksel el sanatlarının önemini anlatmak
- C) Sanatın insana kattığı değerleri vurgulamak
- D) Toprağın önemini vurgulamak

9 Aşağıdaki sözcükleri anlamlarıyla eşleştiriniz.

(1) keşfetmek	(a) Doğruyu bulmak için yol gösteren kimse.
(2) çark	(b) Çok az kişinin bildiği, sır.
(3) motif	(c) İrili ufaklı taşlarla gelişigüzel yapılmış olan yol.
(4) rehber	(d) Var olduğu bilinmeyen bir şeyi bulmak.
(5) arnavut kaldırımı	(e) Bir eksenin döndürdüğü tekerlek biçimindeki makine parçası.
(6) gizem	(f) Bir eserde sık sık tekrarlanan süsleyici öge.

.....

10 "..... dönüşümü için, hayal gücünün ve el"

Metinden alınan cümlede boş bırakılan yerler aşağıdakilerden hangisiyle tamamlanmalıdır?

	cümlenin başı	cümlenin sonu
A)	Burası, toprağı çamurlu	yeteneklerin bulunduğu yer...
B)	Bu üretim yerinin	becerisini kullanmak mantıklıdır.
C)	Burası, toprağın gizemli	becerisinin bulunduğu bir yer...
D)	Bu ustanın yaptıklarının	becerisini görmezden gelemez.

ANLIYORUM, SORGULUYORUM

Aşağıdaki soruları "Topraktan Bir Masal" metnine göre yanıtlayınız.

1 Bu metni başkalarına tavsiye eder misin? Neden?

.....

2 Metni dil ve anlatım yönünden kısaca değerlendiriniz.

.....

- 3 Bu metinle ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenemez?
- A) Metin, Geleneksel Türk El Sanatlarıyla ilgilidir.
 - B) İnsanla toprak arasındaki güçlü bağı anlatmaktadır.
 - C) Çömlekçiliğin en iyi köyde yapıldığını anlatmaktadır.
 - D) Sanatın etkileyici gücünü vurgulamaktadır.

- 4 Metni okurken neleri hayal ettiniz? Kısaca yazınız.

.....

.....

- 5 (I) El sanatları, geçmişle gelecek arasında bir köprüdür.
(II) Sanatın düşmanı bilgisizliktir.
(III) Sanat insanca yaşamın bir görüntüsüdür.
(IV) Sanat altın bileziktir.

Yukarıdakilerden hangisi/hangileri okuduğunuz metnin ana fikrini destekler?

- A) (I) B) (II) ve (IV) C) (I) ve (III) D) (III)

- 6 "Çömlekçiliğin sadece bir sanat değil, aynı zamanda geçmişle gelecek arasında bir köprü olduğunu anlıyorsunuz."

metinden alınan cümle ile ilgili aşağıdakilerden hangisi doğrudur?

- A) Neden-sonuç cümlesidir.
- B) Zıt anlamlı iki sözcük barındıran cümledir.
- C) Benzetme cümlesidir.
- D) Gereksiz ve fazla sözcükler barındıran bir cümledir.

Tavuk - Yumurta

> mizah

Nasrettin Hoca, bir gün Sivrihisar'a gitmiş. Bir handa konaklayıp, akşam yemeğinde tavuk yemiş. Ücretini ödeyeceği zaman kesesinde sadece konaklama parasına yetecek kadar parası olduğunu görmüş. Hancı, "Hocam zararı yok, ücretini bir daha geldiğinde ödersin." demiş.

Aradan biraz zaman geçtikten sonra Hoca'nın yolu yine Sivrihisar'a düşmüş. İlk iş olarak hancıya uğramış ve borcunu ödemek istemiş. Hoca borcunun ne kadar olduğunu sorunca hancı, "Yüz akçedir." demiş. Hoca bu fiyata şaşırıp kalmış.

"Bu ne iştir bre insafsız. Pazarda en irisi bile bir akçe iken benden nasıl olur da yüz akçe istersin?" diye sormuş.

Hancı Şu cevabı vermiŐ:

"Eğer sen bu tavuğu yemeseydin, tavuk her gün bir yumurta yumurtlayacaktı. Sonra kuluŐkaya yatıp civciv çıkaracaktı. Civcivler büyüyüp tavuk olacak; onlar da yumurtlayıp yumurtalarından civciv çıkacaktı."

Nasrettin Hoca bu hesap karşısında Şaşkına dönmüŐ. Adamın kendisine Őaka yaptığını sanmıŐ ama öyle çıkmamıŐ. Bir tartıŐma, bir kıyamet soluğu kadının yanında almıŐlar.

Hancı davasını anlatınca, hancının yakın dostu olan kadı, Nasrettin Hoca'ya dönerek: "Hancının hakkı var. " demiş. "Yüz akçeyi vereceksin."

Nasrettin Hoca düŐünmüŐ. "Pek l , vereyim ama bana biraz izin verin!" demiş. "Yeni sürdüğüm tarlama bulgur ekeyim de mahsulünü satıp yüz akçeyi ödemeye çalıŐayım."

Kadı kaŐlarını çatarak Hoca'ya çıkıŐmıŐ: "Bu ne biçim bahane? Hiç bulgurdan, kaynamıŐ buğdaydan tohum olur mu?" demiş.

Hoca taşı gediğine koymuŐ. "Aman Kadı Efendi!" demiş. "PiŐmiŐ tavuğun yumurtlayacağına inanırsın da bulgurdan tohumun biteceğine neden inanmazsın."

CoŐkun Dokumacı

(En Güzel Nasrettin Hoca Fıkraları)

ANLIYORUM, YORUMLUYORUM

Aşağıdaki soruları "Tavuk-Yumurta" metnine göre yanıtlayınız.

1 Metnin ana fikri nedir?

.....

2 Metnin konusu nedir?

.....

3 Aşağıdakilerden hangisi Nasrettin Hoca'nın özelliklerinden biri değildir?

- A) Zeki ve hazır cevaptır.
- B) Hoşgörülü ve sabırlıdır.
- C) Haksızlık karşısında duyarsızdır.
- D) Şakacı ve esprilidir.

4 Metinde aşağıdaki sorulardan hangisinin yanıtı yoktur?

- A) Hoca, hancıya olan borcunu ne zaman ödemiştir?
- B) Hoca, kadının huzuruna neden çıkmıştır?
- C) Akıl yarıştırmada kim galip gelmiştir?
- D) Hoca, kadının kararını nasıl karşılamıştır?

5 Okuduğunuz metindeki abartılı ifadeleri bulup yazınız.

.....
.....

6 Sizce metnin mesajı ne olabilir? Yazınız.

.....

7 "Taşı gediğine koymak" deyiminin anlamı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Kişinin neyi, nasıl söylediğini iyi bilmek
- B) Kişinin değerini en iyi bilenleri, kendi çevresinde bulmak
- C) Gerekli bir sözü tam zamanında ve yerinde söylemek
- D) Her işten anlamak ve bildiği iddiasında bulunmak

8 Bu metinden ne anladığınızı kısaca yazınız.

.....

.....

9 Aşağıdaki sözcükleri anlamlarıyla eşleştiriniz.

(1) konaklamak	(a) Küçük gümüş para.
(2) insaf	(b) Kaynatılıp kurutulduktan ve kabuğu çıkarıldıktan sonra kırılan buğday.
(3) bulgur	(c) Han işleten kimse.
(4) hancı	(d) Acımaya, vicdana veya mantığa dayanan adalet.
(5) bahane	(e) Durumu geçiştirmek için öne sürülen uydurma neden.
(6) akçe	(f) Yolculuk sırasında bir yerde durup geçici bir süre kalmak.

.....

10 Metinde geçen sözcüklerin karşısına türlerini örnekteki gibi yazınız.

- taş..... isim.....
- para.....
- ödemek.....
- sen.....
- civciv.....
- büyük.....

ANLIYORUM, SORGULUYORUM

Aşağıdaki soruları "Tavuk-Yumurta" metnine göre yanıtlayınız.

- 1 Metnin konusunu destekleyen kısa bir yazı yazınız.

.....

.....

.....

- 2 Bildiğiniz bir Nasrettin Hoca fıkrasını arkadaşlarınıza anlatınız.

- 3 "Tavuk-Yumurta" metni ile aşağıdaki metni karşılaştırınız. İki metnin ortak ve farklı yönlerini kısaca yazınız.

"Nasrettin Hoca bir gün pazardan şeftali almış, ceplerine doldurmuş. Çocukların neşeye oynadıkları bir arsanın önünden geçerken onları yanına çağırmış:

- Çocuklar, demiş, şu iki cebimdeki meyvelerin ne olduğunu ilk bilene, şeftalinin en büyüğünü vereceğim. Bilin bakalım cebimde hangi meyve var?

Çocuklar hep bir ağızdan:

- Şeftali! diye bağırılmışlar. Hoca bu cevaba pek şaşırılmış:

- Vay canına, demiş. Acaba bunu size hangi boşboğaz haber verdi?

Sonra da ceplerindeki bütün şeftalileri çocuklara dağıtmış."

.....

.....

- 4 Nasrettin Hoca hangi tarihlerde, nerede yaşamıştır? Araştırıp yazınız.

.....

.....

5 Parçadaki eş sesli sözcükleri bulup yazınız.

.....

6 "Şaşkına dönmek" deyimini açıklayınız.

.....

1. Etkinlik:

Nasrettin Hoca yolda giderken çocuklarla karşılaşmış. Hoca'nın şakacı olduğunu bilen çocuklardan biri sormuş:

"Hocam bilirsiniz Ay doğar ve eskir. Sonra yenisi çıkar. Peki, eskiyen Ayları ne yaparlar?"

Hoca gülümsemiş.

"A çocuklar bunu bilmeyecek ne var. Eskiyen Ayları..... 1"

Bir diğer çocuk atılmış:

"Hocam Dünya'nın ortası neresidir?"

Hoca sakalını sıvazlamış ve hafifçe elindeki bastonuna dayanmış. Parmağı ile 2

"Dünya'nın ortası 3" demiş. Söz yarıştırmada Hoca ile başa çıkamayacaklarını 4 gülerek uzaklaşmışlar.

Yukarıda, Nasrettin Hoca ile ilgili küçük bir fıkra yer almaktadır. Boş yerler için uygun olanları seçiniz. (süre 1 dk.)

() anlayan çocuklar

() şu dağın tepesidir

() çöpe atarlar

() işte tam burasıdır

() yere indirip çuvala koyarlar

() kırıp kırıp yıldız yaparlar

() senin durduğun yerdir

() bastonunun ucunu göstererek

Dev ağaçların oluşturduğu bir ormandı. Dallar arasından süzülen güneş ışınları toprağa zorlukla ulaşıyordu. Ağaçlar, fısıltı ile konuşur gibiydi. Rüzgârın yapraklarla oluşturduğu hisirtti, kuş civıltılarını bastırıyordu.

Bu ormanın yakınındaki köyde dört çocuk yaşıyordu. Elif, Mert, Ada ve Can adındaki çocuklardan her biri bambaşka karakterlere sahipti. Elif, cesur ve meraklıydı. Mert, cin gibi zeki ve bilgiliydi. Ada, bir çiçek kadar narin ve duygusaldı. Can ise esprili ve neşeliydi.

Çocuklar sık sık ormanda gezmeye çıkarlardı. Bir gezide Elif garip bir ışık gördü! Işık, mağara gibi bir yerden geliyordu. Merakını yenemeyen çocuklar, mağaraya girmeye karar verdiler. Mağaranın içi zifiri karanlıktı. Buz gibi de soğuktı.

Çocuklar, mağarada el yordamıyla duvarları tutarak ilerlediler. Sonunda, ışığın kaynağına ulaştılar. Işık kaynağının, altın gibi parlayan küçük bir sandık olduğunu gördüler. Mert, hemen sandığı açtı. Sandığın içi bomboştur! Çocuklar şaşkınlık içinde sandığa bakarken, gök gürültüsünü andıran bir ses duyuldu. Mağaranın girişi